

2

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України	
Фонду <u>215</u>	1
№ опису <u>1</u>	
<u>1918 р.</u>	

за реєстрацією
пр. 2

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
(ЦДАВО України)

Любашівська сільська земельна комісія,
с. Любашівка Посухівської волості Уманського повіту Київської губернії

Фонд № 215

Опис № 1

справ постійного зберігання

1918 р.

**Передмова до опису № 1 справ постійного зберігання фонду № 215
Любашівська сільська земельна комісія, с. Любашівка Посухівської
волості Уманського повіту Київської губернії**

Створені згідно із постановою Тимчасового уряду від 21 квітня 1917 р., земельні комітети підпорядковувалися Міністерству землеробства та Головному земельному комітету Тимчасового уряду. Як місцеві державні установи вони готували земельну реформу в Росії та здійснювали тимчасові заходи щодо землекористування до остаточного вирішення питань землеволодіння Всеросійськими Установчими зборами. В Україні організація земельних комітетів розпочалася у травні–червні 1917 р.¹

Українська Центральна Рада розширила повноваження земельних комітетів та використала їх для проведення власної земельної реформи. Генеральний секретаріат у декларації 29 вересня 1917 р.² оголосив, що його першочерговим завданням є вирішення земельних відносин за допомогою земельних комітетів, що розпоряджатимуться землею.

Третій універсал УЦР 7 листопада 1917 р.³ оголосив землю власністю трудового народу та скасував приватну власність на поміщицькі, удільні, церковні та інші землі нетрудових господарств. Ці землі без викупу переходили у користування трудового народу, а земельні комітети розподіляли землю нетрудових господарств серед мало- та безземельних селян, хліборобських товариств. Обіжник Генерального секретарства внутрішніх справ (листопад 1917 р.)⁴ надавав право розпоряджатися землею виключно губернським та повітовим земельним комітетам.

Окремі селянські громади обирали сільські земельні комісії, що виконували розпорядження повітових та волосних земельних комітетів, вживали заходи для охорони лісів, збирали інформацію про посіви, запаси насіння, лісові площі тощо. Постанови про заснування та функції сільських земельних комісій приймали губернські селянські з'їзди.

Гетьман П. Скоропадський у своїй грамоті 29 квітня 1918 р.⁵ оголосив про відновлення приватного землеволодіння та ліквідацію земельних комітетів. На місцях земельні комітети (відповідно, і сільські комісії) припинили свою діяльність у травні 1918 р.

У Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України зберігається ф. 215 Любашівська сільська земельна комісія,

1 Хміль І.В. ЗЕМЕЛЬНІ КОМІТЕТИ [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2005. - 672 с.: іл. - Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Zemelni_komitety (останній перегляд: 24.01.2020)

2 Українська Центральна рада: Документи і матеріали. У 2 т. – Т. 1: 4 березня – 9 грудня 1917 р. / Упорядн.: В. Ф. Верстюк (керівник) та ін. – К.: Наук. думка, 1996. – С. 323-327

3 ЦДАВО України. Ф. 1115. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 18, 18зв., 19

4 ЦДАВО України. Ф. 1385. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 187, 187зв.

5 ЦДАВО України. Ф. 799. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 124

с. Любашівка Посухівської волості Уманського повіту Київської губернії за 1918 р. у кількості 1 справи. Після удосконалення опису до фонду було приєднано старий опис.

У справі фонду відсутня інформація про джерело та час надходження фонду на архівне зберігання. Відомо лише, що документи ф. 215 Любашівська сільська земельна комісія були передані Центральним архівом революції УРСР у Харкові на таємне зберігання до Центрального державного історичного архіву УРСР у Харкові 31 січня 1939 р.⁶ Цей архів за наказом Народного комісаріату внутрішніх справ УРСР 1 грудня 1943 р. був ліквідований, а його документи надійшли до створеного у Харкові філіалу Центрального державного архіву Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР (ЦДАЖР УРСР), що діяв до 1958 р. Його документи долучились до фондів ЦДАЖР УРСР (нині — ЦДАВО України), створеного у 1943 р. в Києві і переведеного в 1945 р. до Харкова.

Керуючись наказом Міністерства внутрішніх справ СРСР № 0275 від 3 липня 1956 р. “Про введення в дію інструкції по роботі над секретними документальними матеріалами в державних архівах СРСР” Комісія з розсекречування документальних матеріалів відділу секретних фондів ЦДАЖР УРСР 21 січня 1957 р. розсекретила та передала на загальне зберігання 1 справу фонду⁷.

Усього до опису № 1 внесено 2 справи за 1918 р. Доступ до документів на загальних засадах. Документи фонду українською та російською мовами. Під час удосконалення опису було створено довідковий апарат — титульний аркуш та передмова.

---

6 Справа фонду № 215 Любашівська сільська земельна комісія, с. Любашівка Посухівської волості Уманського повіту Київської губернії. Арк. 5

7 Там само. Арк. 9

Любашівська сільська земельна комісія, с. Любашівка Посухівської волості Уманського повіту Київської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЦДАВО України

О. БУХАНЕЦЬ

28 січня 2020 р.

Фонд № 215
ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1918 рік

№№ справ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6
1		Постанова, накази Уманського повітового земельного комітету; протоколи Посухівського волосного земельного комітету; обіжники Міністерства земельних справ УНР, Уманського повітового та Посухівського волосного земельних комітетів; інструкції про передавання в оренду колишніх приватних садів, наділення землею під ярові посіви безземельних та малоземельних селян в казенних селах; телефонограми Посухівського волосного земельного комітету про переказ коштів за продаж економій, припинення самовільних вирубок лісу та грабежів, збереження садів, здійснення посівів цукрових буряків та інші питання; листи Уманського повітового та Посухівського волосних земельних комітетів про охорону племінної худоби, випасання худоби	14 січня 1918 р. - 25 квітня 1918 р.	63	

1	2	3	4	5	6
2		Старий опис № 1 за 1918 р.		1	Опис пере- складено. Див. оп. № 1

До опису внесено 2 (дві) справи
(числом і словами)

з № 1 до № 2, у тому числі:

літерні №№ _____, пропущені №№ _____

Укладач опису провідний архівіст О. САВИЦЬКА
(посада, підпис, розшифрування підпису)

СХВАЛЕНО	
Протокол засідання ЕПК Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України	1
<u>24. 01. 2020</u> № <u>1</u>	

По данному делу вынесено 2 (два) сур.

г. н. 1 с. н. 2

За данным делом та. об. н. 2 сур.
г. н. 1 с. н. 2

г. н. 1 с. н. 2

м. н. 2 с. н. 2

М. н. 2 с. н. 2

В опису пронумеровано 4 (чотири) аркуші

- передмова.....2 арк.
- описові статті опису.....2 арк.

Опис склала
провідний спеціаліст
2019 р.

О. САВИЦЬКА